

РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА ОСОБИ НА ВИПРАВДАННЯ В ДОСУДОВОМУ ПРОВАДЖЕННІ

REALIZATION OF A PERSON'S RIGHT TO ACQUITTAL IN PRE-TRIAL PROCEEDINGS

Коваль О. М., к.ю.н., доцент кафедри
приватного та публічного права

Київський національний університет технології та дизайну

У статті розглянуто особливості реалізації права особи на виправдання в досудовому провадженні. Встановлено, що процесуальна форма виправдання не обмежується лише виправдувальним вироком. Виправдувальні рішення варто визначити як правовий засіб, спрямований на охорону прав, свобод та законних інтересів обвинуваченого (підозрюваного), виправданого (засудженого) як учасників кримінального провадження, щоб вони не були піддані необґрунтованому покаранню і процесуальному примусу.

Ключові слова: права людини, виправдання, право на виправдання, досудове провадження, процесуальний примус.

В статье рассмотрены особенности реализации права человека на оправдание в досудебном производстве. Установлено, что процессуальная форма оправдания не ограничивается только оправдательным приговором. Оправдательные решения следует определить как правовое средство, направленное на охрану прав, свобод и законных интересов обвиняемого (подозреваемого), оправданного (осужденного) как участников уголовного судопроизводства, чтобы они не были подвергнуты необоснованному наказанию и процессуальному принуждению.

Ключевые слова: права человека, оправдания, право на оправдание, досудебное производство, процессуальное принуждение.

The article deals with general theoretical framework and the concept of procedural guarantees of the right of justification. It has been established that the procedural form of justification is not limited to an acquittal. Justifying decisions should be defined as a legal remedy aimed at protecting the rights, freedoms and legitimate interests of the accused (suspect), acquitted (convicted) as participants in criminal proceedings, so that they were not subjected to unreasonable punishment and procedural coercion.

Procedural decisions of the investigator, the prosecutor are taken in the form of a resolution (Part 3 of Article 110 of the CPC), in particular, the resolution on the closure of criminal proceedings in the presence of the grounds provided for in Art. 284 CPC (Part 3 of Article 284 of the CPC). In addition to the decrees, the prosecutor is authorized to make an indictment, which is a procedural act, in which the prosecution is made in a criminal offense and the pre-trial investigation ends (Article 4, Article 110 of the CPC). The indictment must meet the requirements of Art. 291 CPC.

The peculiarity of justification is that it is possible at different stages of criminal proceedings. This is a sign that distinguishes the justification decisions among other procedural decisions that are possible in criminal proceedings.

A person acquires the right to acquit from the moment of notification of suspicion, the grounds for which should be established after the start of pre-trial investigation. However, in order to make a certain procedural decision concerning the guilt of a person in committing a criminal offense, the subjects of criminal proceedings should carry out certain procedural activities within the framework of the tasks of criminal proceedings (Article 2 of the CPC) with the clarification of the circumstances to be proved criminal proceedings (Article 91 of the CPC).

Key words: human rights, justification, right to acquittance, pre-trial proceedings, procedural coercion.

Процесуальна форма виправдання (у широкому розумінні) не обмежується лише виправдувальним вироком, у зв'язку з чим необхідно дослідити співвідношення виправдувального вироку і кримінально-процесуальних рішень, які постановляють на стадії досудового розслідування за наявності підстав для виправдання.

Рішення, що приймаються у кримінальному провадженні, є правовим засобом виконання його спеціальних завдань (ст. 2 КПК). У цьому значенні виправдувальні рішення варто визначити як правовий засіб, спрямований на охорону прав, свобод та законних інтересів обвинуваченого (підозрюваного), виправданого (засудженого) як учасників кримінального провадження, щоб вони не були піддані необґрунтованому покаранню і процесуальному примусу.

Будь-яке процесуальне рішення має управлінський характер. Як зазначає С.С. Алексєєв, застосування права є своєрідною управлінською діяльністю, що має чітко спеціалізовані завдання [1, с. 278].

Що саме розуміють під поняттям «процесуальне рішення»? Згідно з ч. 1 ст. 110 КПК, процесуальними рішеннями є всі рішення органів досудового розслідування, прокурора, суду. З уповноважених приймати процесуальні рішення виключено слідчого суддю, хоча про його рішення йдеться, наприклад, в ч. 2 ст. 148, ч. 2 ст. 154, ч. 1 ст. 159, п. 6 ч. 1 ст. 164 КПК.

Процесуальні рішення слідчого, прокурора приймаються у формі постанови (ч. 3 ст. 110 КПК), зокрема постанови про закриття кримінального провадження за наявності підстав, передбачених ст. 284 КПК (ч. 3 ст. 284 КПК). Окрім постанов, прокурор уповноважений укладає обвинувальний акт, що є процесуальним актом, в якому висувають обвинувачення у вчиненні кримінального пра-

впорущення і яким завершується досудове розслідування (ч. 4 ст. 110 КПК). Обвинувальний акт має відповідати вимогам, передбаченим у ст. 291 КПК.

Окрім названої статті, процесуальні рішення згадуються в КПК досить часто – в п. 15 ст. 3, ст. 5, ст. 28, ст. 36, п. 9 ч. 2 ст. 36, п. 8 ч. 2 та ч. 5 ст. 40, ч. 4 ст. 61, ч. 3 ст. 62, ст. 111 КПК та ін.

Процесуальні рішення не лише містять відповіді на питання про наявність або відсутність юридично значущих обставин для прийняття рішення про вчинення певних правових дій, а й вказують, яка дія має бути наступною («внести до Єдиного реєстру», «повідомити про підозру», «закрити провадження» та ін.).

Особливістю виправдання є те, що воно можливе на різних стадіях кримінального провадження. Це є його ознакою, що виділяє виправдувальні рішення серед інших процесуальних рішень, можливих у кримінальному провадженні.

Особа набуває права на виправдання з моменту повідомлення про підозру, підстави для якої мають бути встановлені після початку досудового розслідування. Проте для того, щоб прийняти певне процесуальне рішення, яке стосується винуватості особи у вчиненні кримінального правопорушення, суб'єктам кримінального провадження треба здійснити певну процесуальну діяльність у рамках завдань кримінального провадження (ст. 2 КПК) із з'ясуванням обставин, що підлягають доказуванню у кримінальному провадженні (ст. 91 КПК).

При цьому підозрювані (обвинувачені) з метою реалізації права на виправдання використовують надані їм процесуальні права (ст. 43 КПК). Свою процесуальну діяльність вони спрямовують на встановлення підстав для виправдання, а слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд,

виконуючи надані їм повноваження, у своїй процесуальній діяльності зобов'язані роз'яснити суб'єктам права на виправдання їхніх процесуальних прав і забезпечити змогу їх реалізувати, а також з'ясувати питання, зазначені в ст. 91 КПК, зрештою, основне питання кримінального провадження щодо винуватості (невинуватості) особи.

У ст. 214 КПК передбачено, що не пізніше 24 годин після подання заяви, повідомлення про вчинення кримінального правопорушення або після самостійного виявлення слідчим, прокурором із будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, слідчий чи прокурор зобов'язані внести відомості до Єдиного державного реєстру досудових розслідувань та розпочати розслідування. Отже, з моменту внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань починається стадія досудового розслідування.

Погоджуємося з О.Ю. Татаровим, що досудовим розслідуванням є стадія кримінального провадження з моменту початку кримінального провадження до направлення провадження до суду [2, с. 76].

Досудове розслідування злочинів проводиться у формі досудового слідства, а проступків – у формі дізнання (ст. 215 КПК). Питання, коли саме та в який строк від моменту внесення відомостей про злочин до Єдиного реєстру слідчий чи прокурор зобов'язані повідомити особу про підозру, залежить від конкретних обставин провадження.

Значення початку досудового розслідування щодо особи полягає в тому, що вона отримує змогу захищати свої права ще на етапі формування доказової бази [2, с. 254], причому статусу підозрюваного особа набуває на стадії притягнення до кримінальної відповідальності з моменту повідомлення її органами досудового розслідування про підозру у вчиненні кримінального правопорушення (п. 14 ч. 1 ст. 3 КПК).

Як зауважила О.П. Кучинська, нині підозрюваний перетворився чи не на основну процесуальну фігуру досудового провадження, яка обстоє власний інтерес і наділена для цього широким обсягом прав [3, с. 189].

З моменту набуття особою статусу підозрюваного у неї виникають права, що гарантують право оскаржити дії і рішення службових осіб органів досудового розслідування, заявляти клопотання та відводи і вимагати вжиття дієвих заходів щодо визнання невинуватості й відшкодування заподіяної шкоди.

Право на виправдання необхідно розглядати в єдності з гарантіями його правового забезпечення і реалізації, які випливають із сукупності повноважень слідчого, прокурора, слідчого судді і суду. У зв'язку з цим у ст. 42 КПК України закріплено перелік прав підозрюваного (обвинуваченого).

З цієї позиції важливим є право особи на захист, закріплене у положеннях КПК, що стосуються прав підозрюваного, обвинуваченого та обов'язків органів досудового розслідування щодо їх виконання (п. 3 ч. 3 ст. 42 КПК).

Як слушно зауважував В.П. Шибіко, забезпечення прав на захист є однією з основних засад судочинства, зокрема кримінального [4, с. 26].

Принцип забезпечення підозрюваному й обвинуваченому права на захист разом із гарантіями його здійснення закріплено у ст. 20 КПК. Слідчий, прокурор, слідчий суддя, суд зобов'язані забезпечити право особи на кваліфіковану правову допомогу з боку обраного або призначеного захисника (ч. 2 ст. 20 КПК), участь якого жодним чином не звужує процесуальні права підозрюваного, обвинуваченого (ч. 4 ст. 20 КПК).

Особу повідомляють про підозру у випадках, передбачених ст. 276 КПК, а також якщо вона затримана за підозрою у вчиненні злочину. Фактично положення КПК передбачають два види затримання: на підставі ухвали слідчого судді (ст. ст. 187–191 КПК) та без ухвали (ст. ст. 207–213 КПК).

Право на виправдання гарантується правом особи знати, у вчиненні якого кримінального правопорушення її підозрюють (п. 1 ч. 3 ст. 42 КПК), що є необхідною умовою для реалізації права особи на мовчання (п. 4 ч. 3 ст. 42 КПК) і права давати пояснення, показання з приводу підозри, обвинувачення (п. 5 ч. 3 ст. 42 КПК).

Таким чином, право на виправдання реалізується особою або в пасивній формі (право на мовчання), або в активній, що повною мірою гарантується положеннями презумпції невинуватості (ст. 17 КПК). Право особи знати, в чому її підозрюють, гарантується обов'язком органів досудового розслідування повідомити особу про підозру (ст. 276 КПК).

Для того щоб підозрюваний міг активно захищатися, він має, перш за все, знати сутність і причини його підозри. Тому під час складання повідомлення про підозру прокурор чи слідчий за погодженням із прокурором зобов'язаний навести правову кваліфікацію кримінального правопорушення, у вчиненні якого підозрюють особу із зазначенням статті закону України про кримінальну відповідальність (п. 5 ч. 1 ст. 277 КПК), а також у стислій формі викласти фактичні обставини кримінального правопорушення (п. 5 ч. 1 ст. 277 КПК), зазначити права підозрюваного (п. 7 ч. 1 ст. 277 КПК).

О.П. Кучинська пропонує у разі наявності достатніх доказів для підозри слідчому за погодженням із прокурором або прокурору виносити постанову про притягнення особи як підозрюваного, після чого здійснювати повідомлення про підозру [3, с. 199].

Підозрюваний має право на відновлення своєї ділової репутації, якщо підозра щодо нього не підтвердилася (п. 17 ч. 3 ст. 42 КПК). Хоча це право закріплено у КПК і має виняткове значення для реалізації права особи на виправдання і на реабілітацію, законодавцем не передбачено механізм його реалізації.

Положення КПК закріплюють групу прав, що забезпечують захист законних інтересів підозрюваного (обвинуваченого) шляхом доказування і є реалізацією принципу змагальності у кримінальному провадженні.

Це право підозрюваного має комплексний характер і може бути реалізовано через сукупність інших процесуальних повноважень: 1) збирати і подавати докази (п. 8 ч. 3 ст. 42 КПК); 2) брати участь у проведенні процесуальних дій і заявляти клопотання про їх проведення (п. 9, п. 12 ч. 3 ст. 42 КПК); 3) подавати клопотання під час судового розгляду про визнання доказів недопустимими, а також наводити заперечення проти визнання доказів недопустимими (ч. 3 ст. 89 КПК); 4) знайомитися із доказами, зібраними стороною обвинувачення, під час ознайомлення з матеріалами досудового розслідування (п. 14 ч. 3 ст. 42, ст. 290 КПК) та інші права.

Участь підозрюваного в доказуванні є особливо важливим процесуальним повноваженням, що забезпечує належний захист його інтересів, порушених кримінальним провадженням.

Активна форма права особи на виправдання полягає у праві особи збирати і подавати власні докази щодо невинуватості (п. 8 ч. 3 ст. 42 КПК). Так, положенням ч. 3 ст. 93 КПК визначено, що стороною захисту має право вилучати та отримати від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, установ, організацій та фізичних осіб речі, копії документів, відомостей, висновків експертів та ревізій, акти перевірок із метою подання належних і допустимих доказів.

Засобом забезпечення цього права є передбачена КПК змога долучити зібрані стороною матеріали до обвинувального акта (ст. 317 КПК) й обов'язок суду ухвалити обгрунтоване рішення на підставі об'єктивно з'ясованих обставин, підтверджених доказами, дослідженими під час судового розгляду (ч. 3 ст. 370 КПК).

Окрім того, підозрюваному (обвинуваченому) надано право ініціювати проведення слідчих (розшукових дій)

із метою збирання доказів на доведення своєї невинуватості. Підозрюваний має право заявляти клопотання про проведення процесуальних дій (п. 12 ч. 3 ст. 42 КПК) і брати участь в їх проведенні (п. 9 ч. 3 ст. 42 КПК), ставити під час їх проведення власні запитання, подавати зауваження та заперечення (п. 9 ч. 3 ст. 42 КПК), а також застосовувати технічні засоби під час проведення процесуальної дії, в якій він бере участь (п. 10 ч. 3 ст. 42 КПК).

На жаль, точного визначення поняття «процесуальні дії» у КПК 2012 р. немає. Однак, проаналізувавши норми КПК, можна дійти висновку, що процесуальні дії розглядають окремо від слідчих (розшукових) дій як ширше поняття (ч. 2 ст. 280, п. 4 ч. 2 ст. 36 КПК).

Таким чином, до процесуальних дій можна зарахувати усі передбачені кримінальним процесуальним законодавством заходи, спрямовані на з'ясування обставин вчинення суспільно небезпечного діяння, що провадяться на всіх стадіях кримінального провадження. Слідчі дії, своєю чергою, спрямовані на збирання, дослідження, оцінювання й використання доказів (ч. 1 ст. 223 КПК).

Загалом процесуальні дії спрямовані на: 1) регулювання перебігу розслідування та його закінчення; 2) забезпечення дотримання та реалізації прав і законних інтересів учасників процесу; 3) оформлення прийнятих слідчим процесуальних рішень тощо [5, с. 3–4].

Погоджуємося із визначенням клопотання як обґрунтованого прохання учасника процесу, зверненого до уповноваженої посадової особи або органу, про провадження якої-небудь процесуальної дії або про утримання від її провадження, поданого в установленому законом порядку в усній або письмовій формі [2, с. 300–301].

Право підозрюваного (обвинуваченого) клопотати про проведення окремої процесуальної дії гарантується закріпленим в ст. 220 КПК обов'язком слідчого, прокурора розглянути клопотання в строк, що не перевищує трьох днів із моменту подання, і задовольнити їх за наявності відповідних підстав (тобто за наявності достатніх відомостей, що вказують на можливість досягнення мети відповідної дії), а також обов'язком повідомити про результат розгляду клопотання (ч. 2 ст. 220 КПК). Окрім того, на слідчого, прокурора покладено обов'язок вжити належних заходів задля забезпечення присутності під час проведення слідчої (розшукової) дії осіб, чий права та законні інтереси можуть бути обмежені або порушені (в тому числі й підозрюваного).

Важливою гарантією права особи на виправдання є обов'язок слідчого, прокурора провести слідчу (розшукову) дію в повному обсязі, якщо під час її проведення були отримані докази, які можуть вказувати на невинуватість особи у вчиненні кримінального правопорушення (ч. 5 ст. 223 КПК). Таким чином, слідчий, прокурор зобов'язані збирати не лише ті докази, які доводять винуватість особи, але й ті, що можуть бути свідченням її невинуватості.

Підозрюваний (обвинувачений) також має право оскаржити рішення слідчого, прокурора про відмову в задоволенні клопотання про проведення слідчих (розшукових) дій (п. 7 ч. 1 ст. 303 КПК) протягом десяти днів із моменту прийняття рішення (ч. 1 ст. 304 КПК). На слідчого суддю, відповідно, покладається обов'язок розглянути скаргу (ч.ч. 1, 2 ст. 306 КПК) та своєю ухвалою скасувати рішення слідчого чи прокурора, зобов'язати вчинити певну дію, зобов'язати припинити дію або ж відмовити у задоволенні скарги (ч.ч. 1, 2 ст. 307 КПК). Така ухвала слідчого судді не підлягає подальшому оскарженню (ч. 3 ст. 307 КПК).

Право на оскарження рішень, дій чи бездіяльності слідчого, прокурора, слідчого судді під час досудового розслідування разом із правом заявляти відводи входить до комплексу прав, що спрямовані на забезпечення підозрюваному об'єктивного і неупередженого досудового розслідування, та гарантується закріпленням у ст. 303 КПК переліком рішень та дій, що підлягають оскарженню, та

визначеним у ст. 304 КПК строком подання скарг, а також передбаченим у ст. 306 КПК порядком і строком їх розгляду під час досудового розслідування.

Зокрема, під час проведення досудового розслідування підозрюваний має право подавати заяви про відвід слідчому, прокурору або слідчому судді (п. 13 ч. 3 ст. 42, ч. 2 ст. 80 КПК), що гарантує неупереджене розслідування кримінального правопорушення.

Слідчий суддя зобов'язаний розглянути заяву підозрюваного (ч. 2 ст. 81 КПК) та задовольнити відвід, постановивши вмотивовану ухвалу, або ж відмовити в задоволенні заяви чи залишити її без розгляду (ч.ч. 3, 4 ст. 81 КПК).

Після закінчення досудового розслідування підозрюваний має право ознайомлюватися з матеріалами досудового розслідування (п. 14 ч. 3 ст. 42 КПК), а прокурор або слідчий зобов'язані, по-перше, повідомити підозрюваному, його захиснику чи законному представнику про завершення розслідування; по-друге, надати доступ до зібраних під час досудового розслідування матеріалів (ч. 1 ст. 290 КПК), які є в його розпорядженні, у тому числі до будь-яких доказів, які можуть бути використані задля доведення невинуватості особи (ч. 2 ст. 290 КПК).

Право обвинуваченого на ознайомлення з матеріалами кримінальної справи є важливою складовою частиною загального права на захист [4, с. 26].

Саме тому обізнаність підозрюваного з наявними у справі матеріалами, доказами, якими можуть оперувати під час прийняття процесуальних рішень, є важливою для ефективної його участі з метою захисту своїх заочних інтересів у досудовому, а особливо у судовому провадженні [4, с. 25].

Отримавши доступ до доказів, що будуть використані стороною обвинувачення з метою доведення винуватості особи, сторона захисту отримує змогу розробити стратегію захисту під час судового розслідування, а також зібрати відповідні докази на підтвердження невинуватості підозрюваного (обвинуваченого). Своєю чергою, сторона захисту має право не надавати прокурору доказів, що можуть бути використані проти обвинуваченого (ч. 6 ст. 290 КПК).

О.П. Кучинська окремо виділяє право особи на свободу від самовикриття на стадії досудового розслідування, що складається з таких прав: 1) право особи відмовитися давати показання; 2) право відмовитися від участі у проведенні слідчої дії (зокрема, відмовитися від участі у пред'явленні для впізнання) 3) право відмовитися давати пояснення чи свідчення під час процесуальної дії за її участю (наприклад, відмовитися давати свідчення під час проведення слідчого експерименту); 4) право відмовитися добровільно здавати відшукані під час обшуку предмети та документи [3, с. 201].

Названі права можна вважати гарантіями реалізації права особи на виправдання у пасивній формі.

Як ми зазначали раніше, виправдання особи можливе не лише у формі виправдувального вироку суду, а й постанови прокурора, слідчого про закриття кримінального провадження. Право на закриття провадження гарантується обов'язком слідчого, прокурора закрити кримінальне провадження, встановивши підстави, передбачені ч. 1 ст. 284 КПК.

Закриття кримінального провадження – це форма закінчення досудового розслідування у кримінальному провадженні [6, с. 141]. Окрім того, закриття кримінального провадження є юридичним актом у вигляді рішення уповноваженої посадової особи про відсутність підстав для подальшого провадження [7, с. 109], висновку про неможливість подальшого виробництва провадження [8, с. 24–25], а також результату проведеного досудового розслідування.

Отже, закриття кримінального провадження – це фактично відмова держави в особі уповноважених органів від процесуальної діяльності за наявності передбачених кримінальним процесуальним законом підстав.

Ми поділяємо думку А.Я. Дубинського та О.М. Гаршичевої про те, що закриття кримінального провадження (зокрема з підстав відсутності події або складу злочину) не завжди є свідченням необґрунтованості початку кримінального провадження [8, с. 27].

Дійсно, незаконний початок кримінального провадження є явищем негативним і, зрештою, завдає істотної шкоди, причому не лише підозрюваному, обвинуваченому. Таким чином, закриття кримінального провадження покликане виправити помилку та усунути шкоду, спричинену його незаконним чи необґрунтованим початком.

Закінченню досудового розслідування присвячено главу 24 КПК, проте нас цікавить лише така його форма, як закриття кримінального провадження. Ст. 283 КПК закріплено, що прокурор зобов'язаний у найкоротший строк після повідомлення особі про підозру, окрім інших можливих дій, закрити кримінальне провадження (п. 1 ч. 2 ст. 283 КПК). Підстави закриття провадження зафіксовані у ст. 284 КПК (їх ми вже згадували і досліджували у попередніх розділах дисертації). Приймати рішення про закриття кримінального провадження уповноважений як слідчий, так і прокурор.

Слідчий складає постанову про закриття кримінального провадження з підстав, передбачених пп. 1-2, 4 ч. 1 ст. 284 КПК, лише якщо в цьому кримінальному провадженні жодній особі не було повідомлено про підозру. Постанову слідчого не можна зарахувати до виправдувальних рішень, адже в такому разі через відсутність суб'єкта виправдувальні правовідносини не виникають.

Прокурор приймає рішення про закриття кримінального провадження щодо підозрюваного з усіх реабілітуючих підстав, передбачених пп. 1-3 ч. 1 ст. 284 КПК. Рішення прокурора, як і більшість процесуальних рішень, покликане вирішити конкретні правові питання.

Зауважимо, що формулювання щодо невинуватості особи у вчиненому кримінальному правопорушенні має бути однозначним. Цю вимогу підтримано рішенням Європейського суду з прав людини у справі «Грабчук проти України» від 21 вересня 2006 р. [9].

Винуватість особи має бути встановлена відповідно до закону.

За статистичною інформацією Генеральної прокуратури України щодо основних показників роботи органів досудового розслідування за 8 місяців (08.02.2013 р. – 05.09.2013 р.) стосовно 3 підозрюваних кримінальне провадження було закрито прокурором на підставі пп. 1-3 ч. 1 ст. 284 КПК України [10].

Факт закриття кримінального провадження на стадії досудового розслідування зобов'язує слідчого, прокурора ліквідувати наслідки застосування заходів забезпечення, поновити порушені процесуальними діями чи рішеннями права [7, с. 110]. Тому після закриття кримінального провадження у підозрюваного, обвинуваченого виникає право на реабілітацію, що гарантується обов'язком держави відшкодувати шкоду, завдану незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю (ст. 130 КПК).

Процесуальні рішення у кримінальному провадженні можна визначити як виражені у встановленій законом процесуальній формі правові акти, в яких державний орган чи посадова особа в межах своїх повноважень та у визначеному порядку фіксує процесуальні дії, що спрямовані на досягнення мети та завдань кримінального провадження.

Виправдання доцільно розглядати не тільки як факт винесення виправдувального вироку, право особи на виправдання (право на проголошення її невинуватості у встановленому законом порядку), але і як різновид процесуальної діяльності, спрямованої на відновлення справедливості шляхом засвідчення невинуватості для конкретної людини, чий права було порушено незаконним чи необґрунтованим обвинуваченням (підозрою) у кримінальному правопорушенні.

Право особи на виправдувальне рішення включає в себе: право особи на виправдувальний вирок та ухвалу (постанову) про закриття кримінального провадження (за реабілітуючими підставами); право особи вимагати продовження кримінального провадження; право на остаточність ухваленого судом законного виправдувального вироку. Праву на виправдувальний вирок відповідає обов'язок держави захищати права особи від незаконного і необґрунтованого обвинувачення, кримінального провадження та обмеження прав та свобод (ст. 2 КПК), а також обов'язок закрити кримінальне провадження (ч. 5 ст. 28 КПК) та виправдати обвинуваченого (ч. 6 ст. 284 КПК).

ЛІТЕРАТУРА

1. Алексеев С.С. Проблемы теории права: в 2 т. Свердловск: «Свердл. юрид. ин-та», 1973. Т. 2. 359 с.
2. Татаров О.Ю. Досудове провадження в кримінальному процесі України: теоретико-правові та організаційні засади (за матеріалами МВС). Донецьк: ТОВ «ВПП «ПРОМІНЬ», 2012. 639 с.
3. Кучинська О.П. Принципи кримінального провадження в механізмі забезпечення прав його учасників: монографія. Київ. «Юрінком Інтер», 2013. 288 с.
4. Шибіко В. Ознайомлення з матеріалами кримінальної справи як важлива умова забезпечення доступу особи до правосуддя. Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. 2012. С. 24–30.
5. Белозеров Ю.Н., Рябоконь В.В. Производство следственных действий. Москва «МСШМ МВД СССР», 1990. 66 с.
6. Строгович М.С. Курс советского уголовного процесса: в 2 т. М.: «Наука», 1968–1970. Т. II. 1970. 616 с.
7. Губська О. Поняття закриття кримінальної справи та закінчення кримінального переслідування. Підприємництво, господарство і право. 2008. № 4. С. 109–112
8. Дубинский А.Я. Прекращение уголовного дела в стадии предварительного расследования: учеб. пособие. К.: «НИИРИО КВШ МВД СССР», 1975. 132 с.
9. Рішення у справі «Грабчук проти України» (Заява № 8599/02): рішення Європейського суду з прав людини від 21 вересня 2006 р. URL: <http://khpg.org/index.php?id=1179483702/>.
10. Звіт про роботу органів досудового слідства за 8 місяців 2013 р. Генеральна прокуратура України. Статистична інформація. URL: http://www.gp.gov.ua/ua/stst2011.html?dir_id=110141&libid=100820&c=edit&_c=fo#.